

Қайрат АСҚАР

Дауыс

**Қайрат
АСҚАР**

ДАУЫС

Алматы
“Жалын баспасы”
2011

УДК 821.512.122
ББК 84 (5 Қаз)
А-88

**Қазақстан Республикасының
Байланыс және ақпарат министрлігі
Ақпарат және мұрағат комитеті
“Әдебиеттің әлеуметтік маңызды түрлерін
басып шығару”
бағдарламасы бойынша шығарылды**

А-88 Асқар Қайрат.
Дауыс. Өлеңдер./
Қайрат Асқар. —
Алматы: “Жалын баспасы” ЖШС, 2011. — 120 б.

ISBN 978-601-7286-22-4

Дауыс. Дүр дүниені дүр сілкінтер айғай-аттанды
ғаламшар естіп келеді. Заман өңі ауысарда, әсіресе,
аттан-озан көбейеді. Бірақ, осы аспан астын
алқындырған шу-дүрмекте Сіздің өз дауысыңыз естіле
ме? Қазақ үні ғалам шуына түншықпай ма?..

Қарағандылық жас ақын Қайрат Асқардың
тырнақалды жинағынан осы ойлардың темірқазық
үлгісін табасыз.

Кітап көпшілік оқырман қауымға арналған.

А $\frac{4702250202}{408 (05) -09}$ — 2011

УДК 821.512.122
ББК 84 (5 Қаз) 7-5

ISBN 978-601-7286-22-4

© Асқар Қайрат., 2011

© “Жалын баспасы” ЖШС, 2011

* * *

Еліне еркін еркелеп өскен
Мен де бір аңғал тентек
емес пе ем.

Көгілдір күмбез орнатқан кеудем
Көктемдей арман, көркем елестен.

Сәби ем сыйлап сән менен әнін
Тек думан болған — қызықтағаны.
Балаң жүректің балбөбек әнін
Есейтіп өмір бұзып барады.

Ақ сезім сыйлап атамекенім,
Арманның көлін кешіп жүр едім.
Өмірдің мынау қатал екенін
Аңғармай аппақ есіл жүрегім.

Шарқ ұрып көңіл, шашылды сырлар
Боздатып күйін мұң өпсе мені.
Ашылып алдан асулы шыңдар,
Шақырып жатыр күреске мені.

Тағдыры елдің маған жүктеліп,
Сындар тұр намыс, отты үміт беріп.
Еркелігімді адалдық көріп,
Тентектігімді тектілік деп үк!

ТҮНГІ АУЫЛ

Түнгі ауыл.

Мақпал көкте Ай күлімдеп,
Сәулесі күміс суда жай дірілдеп,
Жаңбырдың иісі аңқып

жақын маңнан,

Жусанды қырдан есер

жайлы бір леп.

Түнгі ауыл.

Көңіл ояу, көз байланып,

Тылсым шақ жүрек қылын

қозғайды анық.

Маңында көбелектер қалбалақтап,

Ошақтың оты жатар

қоздай жанып.

Жұлдыздар шығып күннің

түрмесінен,

Жатқандай тыныштықпен

тілдесіп ен.

Өзеннің сылдыр-сылдыр

сыры естілер

Ауылдың жырып аққан іргесінен.

Желсізде ұшар оттың алауы тік,

Даланың түнінде де бар-ау ұқып.

Аю жон алыптай боп елес берер

Қалғыған қарт төбелер қарауытып.

Тып-тыныш.

Жан-жануар тыным еткен,

Аймаққа тамған Айдың

нұры көктен.

Ғашығын аңсап келген ару қыздай

Ақ сәуле дала төсін күліп өпкен.

“Жауымен” шекісіп қап

ұры мысық

Шатырға бара жатыр

шығып еппен.

Ащы еді бәтшағардың үні неткен?

Жатқанда мүлгіп қырдың

ұйқыда елі,

Ауылдың түні неткен сиқыр еді.

Шегіртке шырылдайды

өзен жақтан,

У-шу ғып кейде ауылды ит үреді.

Ит-құстан күзетші ояу —

қауіп қылған,

Өзінің жұмбақтығын тау ұқтырған.

Жастардың әнін тыңдап

ұйып қапты

Басында алтыбақан сауық құрған.

Сол бір маң от құшақты

қауыштырған,

Тілектер, жүректерді табыстырған.

Сырлы әзіл, сұлу ән-жыр,

сыңғыр күлкі

Естілер үзіп-талып алыс қырдан.

Мұңайып жалғыз жүзер түнгі
аспанда Ай.

Өндерін маған айтар
мұңдас жандай.

Үп етіп самал соқса, ағаш талдың
Желегі сыбдыр-сыбдыр
сырласқандай.

Ғаламат!

Ауыл түні.

Ғажап, айлы,

Мас қылып ерке сезім мазалайды.

Қайнардың салқын суын бүріккендей

Саф ауа сарайыңды тазалайды.

Бір ысып, бір суынып қан бойдағы

Көңілде нәзік мұңның ойнайды өні.

Сиқырға, сырға толы дала түні

Сырларға жетелейді қай-қайдағы.

Шұбалып Құс жолында

сәнді із қалып,

Жымыңдар мың-сан жұлдыз

бал-бұл жанып,

Көңлімде сәуле шашқан үмітімдей

Жырақта жылтырайды

жалғыз жарық.

Тып-тыныш.

Жан-жануар тыным еткен,

Аймаққа тамған Айдың

нұры көктен,

Ақ сәуле дала төсін күліп өпкен,
Санаға сұлулықтың сырын еккен.
Қытықтап жас сезімнің тұла бойын
Еседі қырдан самал жылы леппен.
Ләззатқа толы ауылдың түні неткен
Жаралдың қандай ғана құдіреттен!

* * *

Өмір-теңіз...
Сан жылдар сананы ыстап,
Адам толқын-тағдырмен
сан алыспақ.
Уақыт-кеме тоқтамай
алға тартып,
Күннен-күнге барады жаға
алыстап,
Алып қалып ең қимас сөттерімді
Жасыл арал — қол бұлғар —
балалық шақ...
Адам, шіркін, қимастан кете барар
Қайта-қайта артына қарағыштап...

ТІРШІЛІК

Біз, адамдар, өмір мәнін
кеш ұқтық,
Айыра алмай күншуақ пен
түнекті.
Батысымның көкжиегін бесік қып
Тірлігімнің тағы да бір күні өтті.

Күміс көрпе төсеп бұлттың төсіне,
Торғын көкке толықсыған
Ай шықты.
Қою қаймақ қалқып шығар бетіне
Елестетіп берекеге бай сүтті.

Кең әлемге терезе боп шаңырақ,
Уайым-түндік сыпырылып
жай тапты.
Үмітімнің жұлдыздары жамырап,
Ертеңімнен бір жылылық
байқатты.

Сұлулардың сұңғақ мойнын
сәндеген,
Аппақ жібек орамалдай көлбеген
Құс жолы да жатыр шұбап
көлденең
Ойлы жанға ол да өлең...

САҒЫНЫШ

Түсіме кейде енесің
Ұмыт болды деп жүргенде.
Аққанат арман — елесің
Кірпікке ілініп түндерде.

Көзіңде тұнық, таза мұң
Қарасың сөл-сөл салқын ба?
Баяғы көркем ажарың,
Төкаппар сол бір қалпыңда

Мен тұрар едім мүдіріп,
Жүректен жанға жас тамып.
Ерніңнен сүймек түгілі
Шашыңды ұстауға жасқанып.

Түсіме еніп кенеттен
Жарқ етсе қайран дидарың,
Күндерімді еске ап сол өткен
Жүректі оймен қинадым.

Жалт ете қалып өтті ол шақ
Жанарың сынды өзіңнің.
Қайтеміз енді текке аңсап
Күмбезін күл ғып төзімнің.

Арманнан алау-от жағып
Қинайсың, жаным, несіне?
Сағыныш тамшы боп тамып
Санамның терезесіне.

Сондай түс көрем тамаша.
Айналмас, өттең, түс өңге
Отырған сәтте оңаша
Ойыңа, әлде, түсем бе?..

* * *

Көлгір сөзге тым құмар көп
пенде осы,
Көңілі қап, пәктікте кеткен
бе өші?!
Сәби кездің сәулесін бүркеп тұрар
Пенделердің болады бет пердесі.

Жалған сөйлеп, жүреміз
жалған күліп,
Өзіңді де, өзгені алдандырып.
“Жақсыларды” жағалап
жағынбасақ,
Атпайтындай таңымыз
алдан күліп.

Сөзде адалмыз, басқамыз,
бірақ, істе,
Бағынбайды-ау бұл мінез,
сірә, күшке.
Өзгелердің атынан сөйлеп тұрып,
Өзіміздің пайдамыз тұрады іште.

Ешкімнің де болмайды
құлқын ұғып,
Өр көңілде жатады сыр тығылып.
Іші егіліп жатса да, жаны жылап,
Адамдар-ай, тұратын сырты күліп.

Аярлар бар — енгізген өмірге есеп,
Адалдар бар — ол да бір
көңілге сеп.
Мерейі асса біреудің құттықтаймыз
Ішімізден қызғаныш шоғын көсеп.

Шын күлмейтін адамның
 соры — теңіз,
 Шын жыламас адамнан
 не күтеміз?
 Аңғал, сәби жүректі адамдарды,
 Келеке ғып, "ессіз" деп кемітеміз.

"Досым" дейміз, қойынға
 тас ап жүріп,
 Ақы аламыз жақсылық
 жасап жүріп,
 Күн жылынса, жасанған табиғаттай
 Адамдардың ісі де — жасандылық.

Тумаса да оңыңнан бұлай айың,
 Сені өмірде деп жатыр кім аяйын?
 Жалған күліп жеткенше
 жақсылыққа,
 Өлең жазып, шынайы мұңайын...

ДАУЫЛПАЗ ҚАСЫМҒА

Жалынды аға, жарқын ой,
жаны жас ағам,
Жаныңның дара жарқылын
сезгем ұшқынын.
Ақтара төгем сырымды
тағы да саған,
Аққанат өлең аңсаса өз кеңістігін.

Пайдасын әркім жүр дара,
атақтан біліп,
Айнасы ардың — жыр ғана —
ақынға тірек.
Таныттың жұртқа тау мінез,
төкашпар қылық,
Шабытың бұлтқа, ал өзің
шатырға түнеп.

Қасымдар жүрген кең шарлап
өн-жыр өлкесін,
Тасырлар күлген, қонса бақ —
тамаша бөрі.
Жайған ер едің досына
жалғыз көрпесін,
Қайран өлеңің жылытып
бала-шағаны.

Санаңда — қырау. Өмірдің
күзі мұң өрді,
Адалға мынау тірлікте ниетің тар,
Құдай.

Жұмақтан іздеп көретін
қызығын енді
Бұ жақтан үзбек үмітін
ақын тағдыр-ай!

Балбұлақ өлең толғансаң,
діліңе тұнар,
Қалғыған әлем-сәбидің
тілеп күзетін.
Жылу оты бар, жырының
қүдіреті бар
Жүректі жетім бір сипап
дір еткізетін.

Еңселі Арқа дегендей: “тұлпарым
озды-ау!”
Мол сенім арта елеңдер
жас ұрпағына. .
Ғажап жырларды сезінер
ұрпағың аздау
Заманның зарлы лебінен
тосырқады ма?

Асыл өнерді сатпадың
асау баққа озің,
Жасын өлеңді тудырдың
алаулап, аға,
Қайран қап мүлдем, қараймын
жасаурап көзім,
Тайраңдап жүрген жабылар
жадау далаға.

Өткірлігіңнен нәр алған
ойым қашан да,
Текті ұлды жүрген Алашы
мойындап ұдай.
Қасым-тағдырдан қаталдау
айырмасаң да,
Дос, іңкәр жырдан Қазаққа
айырма, Құдай.

ҚАЙРАН, ДОСТАР!

Қайран, достар!
Сендер — менің тасыған
 мерейім ең,
Сағыныштан маздатқан
 көңіл отын.
Аңқылдай кеп күлгенде, көмейінен
Аппақ болып жүрегі көрінетін.

Бағым жанып, жеңсем мен
 бәйгелерде,
Ол — сендердің ақ ниет,
 тілеулерің.
Арқаларың — боп жатсам
 өйгі өнерде,
Жырымды оқып, сүйсініп
 біреу менің.

Мен жеңілсем, тағы да
 жасымаймын,
Сендер барда, жеңілу сирек, бірақ,
Досым — қуат, додада
 досым — айбын,
Күйініштен жатпаймын күйреп,
 құлап.

Мен қайғырсам...
Қайғысыз болмайды өмір,
(Аулақ қылсын десек те
 бетін оның)

Сендер тағы келдіңдер
арнай көңіл,
Аршылсын деп уайымнан
көкірегім.

Мен қуансам, жарқылдап
көздеріңде от,
Жандарыңды жеттіңдер жалын
қылып.

Сендердің де, бірақ та,
кездерің көп

Мұңайтатын...
Сағындырып.

МЕН ӨЗІҢДІ...

Мен өзіңді тек түсімде көремін,
Ал, өңімде әр сұлуда елесің.
Сондықтан да табылмай

 бір дерегің,
Сондықтан да өріліп мың өлеңім,
Сағындырып, табындырып келесің.

Сенің тұнық, мөлдіреген көзіңді
Көрдім-дағы бота қылық

 бір қыздан.
Тілдеспедім, тежеп қалдым өзімді,
Күл-парша қып алам ба деп сезімді
Көкірегімде зәулім күмбез
 тұрғызған.

Сенсің, бөлкім, (сен бар болсаң
 егер де),

Мың сұлуға татитұғын бір өзі.
Мінезіңді бір сұлудан көрем де,
Жақындаман, тек кіргізем өлеңге
Қанша жібек болса-дағы мінезі.

Сымбатында сендік көрік білініп
тұратұғын керемет бір қызбенен
кездесіп ем, қайта сөнді бір үміт,
кірпігімде қалып ед тек ілініп
мөлтілдеген мұңға толы ізгі өлең...

Қиялымды мұнар-мұңға
 матырдым,
Елеңдетіп сен шырқаған ән алдан.

Өлмес өлең тудырғалы жатырмын.
Сендей ару...
Қолы жетпей ақынның
Мөңгі ғашық болу үшін жаралған.

Өлең-өмір, өмір-өзен тоқтамауы
үшін де,
Жүректерді ізгілікпен отқа орауы
үшін де
Әр адамға керек сендей ақ арман!

* * *

Мен келемін ақындық
жүк арқалап,
Бағына алмай өмір ережесіне.
Іштен жалын, сырттан ызғар
анталап,
Қырау қатты көңіл терезесіне.

Қырау қатып, суық сұсын танытса,
Оның сұлу өрнегінен не пайда?
Әлем — сыртта, кеудем суық —
табытша,
Қайран жүрек басты-ай келіп
атойға.

Қалжыратса көңілімнің қапасы,
Сен едің ғой сыйлайтұғын
шабытты үн.
Сол қырауға ыстық ернің тақашы,
Күл-талқанын шығарайық
табыттың!

ЭЛЕГИЯ

Ай нұрына жүректің оты ұласып,
Айдынында сезімнің жүздік
өң сап.

Қалатынбыз белдерден кетіп асып,
Талатынбыз... жеткен соң үздіге
аңсап...

Шер мұңайтып,
Айрылдық екі ғашық,
Енді қайтып келмейді-ай ізгі
бал шақ.

Нұр түніне балдәурен етіп асық,
Кірпігіме сағыныш тізді моншақ.

Арамыз біздің алшақ,
Наламыз күзді қарсы ап.

Алла жазса, маған да бір бұрылар,
Қабдеш аға айтатұғын

“Соңғы көш”.

Қас күлмесін қатал тағдыр
қысты-ау деп,

Өзім жерде, арман көкке
ұшты-ау кеп.

Мекен еткен жұртымды өлі
айтады ел

Мен жайлаған жайлау деп,
Мен қыстаған қыстау деп.

Уайымға салынбайын бекер көп,
Бабам да өткен кең даланы
мекендеп.

Біздің көштің аялдары — ақиқат,
Жырдың көші тоқтамаса екен тек!

P.S.

Жырға айналар мен жайлаған
кеңістік,

Нұрға айналар мен жайлаған
кеңістік,

Гүлге айналар мен жайлаған
кеңістік —

Жылжып аққан жылдарыма
жеміс қып,

Тоңған жүдеп — жылдарымды
ең суық,

Жанған жүрек — күндерімді
ең ыстық.

ҚАЙДА?

Тұлғам қайда ойы асқақ, үні дара?
Басын тығып бал толы құмыраға,
Айналасын аңғарар шамасы жоқ,
Ақын-Қоғам келіпті ымыраға.

Батыр қайда дұшпанын
жығып өлген?
Ақын қайда ақиқат сырын емген?
Қасқыр да тоқ бұл күнде,
қойшы да мөз,
Шопан ата жалғыз-ақ күңіренген.

Жайсаңдар мөз, түсіріп
жайынды ауға,
(Ал жайын да сол күйін
мойындауда).
Қоғам бүгін ұшырып қораздарын,
Бұлбұлына алтын тор дайындауда.

Бес ғасырым жырлаған
бебеуді ұқтым,
Әмір емес, Тәңірден демеу күттім.
Ұлт тұлғасы — ұлықтың ұлтарағы,
Сөзін сөйлеп саудагер,
шенеуніктің.

Қайратты ердің қайраған
қайда алмасы,
Әділ бидің өлемге өйгі арнасы?

Баймағамбет, Жөңгірге иілсе егер,
Бас болар ма ед Махаңның
қайран басы!

Торайлардың жемін жеп
тоғайғаннан,
Асыл мұрат қор болды-ау,
арайлы арман.

Байлық, билік, мансапты
мансұқ етіп,
Поэзия тағында Абай қалған.

Қайдасыңдар?

ҚОҢЫР КЕШ

Мен тағы да ауылдамын.

Қоңыр кеш.

Жаңбырдан соң ауа жұпар,

көңіл хош.

Ойлатпайтын беймарал бір

бейбіт шақ,

Қулық бар деп, сұмдық бар деп
өмірде еш.

Айналаға өзін ерек хан тұтын

Қоңыртөбе өзгермеген қалпы тұқ.

Батыс жатыр төсін нұрға

шарпытын,

Қызыл бұлтты алтын Күнге

балқытын.

Қоңыр түске боялыпты өр-ылди.

Ет пен қымыз,

Абыр-сабыр.

Көңілді үй.

Қоңырауын сезімінің қағады

Қоңыр үйден шалқып шыққап

қоңыр күй.

Қой жусаған, мал күйсеген

қоңыр кеш

Үйден шыққан қоңыр күймен

өрімдес.

Күні бойғы ұзақ, ауыр жүрістен

Тыным алып жатыр мүлгіп

өмір көш...

ТҮРЛІ-ТҮСТІ ӘЛЕМ. АҚЫН.

Түрлі-түсті әлемге таңғаламын,
Жанарыммен, жаныммен
арбаламын.

Кемпірқосақ өуені көңілімде,
Түннен көзім аумайды,
қардан — арым.

Ақ жүрексіз туады өлең қайтіп!
Ақын өтсе, бұл елге келер қайтып.
Ақтабанның азасы болмасын деп,
Ақ көгершін ұранын әлемге айтып.

Абай өтті, Махамбет, Қасым өтті,
Қасиетті жол деп бұл қасіретті.
Қара ұлың хан болып қара өлеңде,
Қаракөздер ақынды ғашық етті.

Айналада тірліктің соңы күзге,
Айтнай жүр гой дейсің бе
соны бізге.

Қызыл қыршын күйдірсе
қылығымен,
Қызыл алау ойнайды өңімізде.

Ақын шалқыр дұшпанын
жыққан Ғұнша,
Сұлулығы әлемнің сұқтандырса.
Жасыл төлі қайыңның —
жүректері
Жасыл кілем үстіне шық
тамдырса.

Поэзия — біздердің құт аямыз,
Кішік елміз.

Кішкентай кітабы — аңыз.

Сары алтынға біздерден бай

адам жоқ,

Сарғая да сондықтан күте аламыз.

Күліп жүржем, күнім дер

осы Отаным,

Жаңбыры боп шерімді босатамын.

Қоңыр сазы даланың іңкөр еткен

Қойдан қоңыр халықтың

қошақанын.

Жетесіз де емеспіз, жетеді ізгі ой,

Қараулықтан көрсетпей өтеміз бой.

Көкдөнениң жармассақ

жалына бір,

Көк аттыға жол бермей

кетеміз ғой.

Ессіз, ерке жүрекке ем

тапшы, иә,

Ақ нараққа өшпейтін зер сап сия,

Түрлі-түсті әлемге шайырың мас,

Түрлі-түсті қорапта сенсация.

ПЕРІШТЕНІҢ ТҰЗЫ ЖЕҢІЛ

Әділдік пен зұлымдық...
Қызық — өмір.
Уақыт әлі келеді таразылап.
Періштенің қашан да тұзы жеңіл,
Сайтан басын кетеді сәл азырақ.

Басар еді ізгілік артығымен,
Халық тобырға айналып тірі өледі.
Сайтан жолдан тайдырып
алтынымен,
Періштені пенде ғып жібереді.

Бәйге алып жүр есіріп
есек те, әні,

Қарға — өнші,
Бұлбұл — мас,
Қызық — өмір.
Салмағы ауыр шындықтың
десек-тағы,
Періштенің бәрібір тұзы жеңіл...

ДАУЫС

Сәби туса, жаны пәк, ойында арай,
Сыйлайтынын сезбейді

ғұмыр қайғы.

Заңдылықты ешқандай

мойындамай,

Азаттық деп, шындық деп

шырылдайды.

Біз Дауысты жүрекпен

түйсінбейміз,

Ат. бейғамдық — адамға

талайғы жау.

Шырылдаса нәресте, сүйсінбей біз,

Тыныштықты бұзды деп

қараймыз-ау.

Сәби сынды қорғансыз,

гүл халыққа,

Бүз боп ызғар шашамыз

үлкендікпен.

Өмір сосын өтеді бір қалыпта

Тыныштықты бұза алмай

жүргендіктен...

* * *

Айлар ақты, мұршасы жоқ аялға,
Қимастығым жаспен қалай

өтелмек.

Аққу ұшып бара жатыр Баянға,
Шайтанкөлдi аз уақыт мекендеп

Барады ұшып сағынышты

аңсар өн

Балдәурендi қанатына iлiп ап.

Сол бiр өнде өмiрдегi барша мөн.

Кете барды-ау ақ бөкенше

зымырап.

Жырым, сенсiз жаз да кеттi

салқын бон,

Мендегi азап — бодандыққа

барабар.

Бұл өмiрде бiздiң баққа

алтың жоқ,

Сағынышты, мөлдiр жырлар

ғана бар.

Өмiр өтер телмiрумен жолына,

Өнiмдi iздеп таңғажайып таң реңдi.

Алтын күнiм қайрылмайды

соңына,

Баяны жоқ ғұмыр ғана

қалды ендi...

ЖҮЛДЫЗДАР

Жұлдыздар-ай,
Аспанның нұр бағысың,
Инжу-маржан тамшысы
табиғаттың,
Дәуірлердің ынтықты
жұмбағысың,
Перзенттері Түн дейтін ақиқаттың.

Неге миға бір тыным еткізбейсің,
Көз шарына оп-оңай сыя алғанда?
Армансыңдар, өйткені,
жеткізбейсің,
Аппақ қанат байлайтын
қиялдарға.

Саған арнап ұйыған далам өнім,
Моншағы етіп өзен-көл мөлдіреген.
Тұлпар мініп, түн қатқан
бабаларым,
Нысанасын сендермен белгілеген.

Алтын кірпік айналдым
көздеріңнен,
Тамырымда қан тулап,
жыр қайнады.

Мені сырлас еткен де өздеріңмен
Дешті Қыпшақ жұртының
бір қойнауы.

Жұмыр жердің өзіңе іңкөр ұлын
Еткен мұнда бір сәулең
мүлдем асық.

Мен де адамның арманшыл
ұрнағымын
Жұлдыз жауған жауһарлы
түнге ғашық.

Құлай сүйген жерінің арай түнін
Жанарыңмен сол жанға
жолыққайсың.
Жібек шашын нұрыңа тарайтұғын,
Ол да сенің сырласың
деп ұққайсың.

Сенен ұшқан сағыныш —
нұрлы ізгі арай,
Жүрегімді құраған өңірше өртеп.
Мен не дейін оларға,
Жұлдыздар-ай,
Жылтыраған нүкте боп
көрінсең тек?!

АЛАШ АНАТОМИЯСЫ

Ауырсақ, жақсы түске
жарымаушы ек,
Түсімде...

Жүрек — әскер, омырау — шеп.
Он екі мүшем менің бірлігінен
айрылып, ажырапты бір-бірінен.
Қалғандай тежеліп ой,
гүлкінің тезегі ғой,
Қазекем жамандыққа
жорымаушы ед...

Төсінде із қалдырып арман белдің
Тек шаңын көрсетердей
маңмаңгер күн.

Бұл не түс?!

Ішіндемін қанды әлемнің,
Әз басым жалғасы еді арлан ердің,
Тәнімнен бөлініп ап,
Елінен қоңілі қап,
Шарлап жүр музейлерін орман елдің.

Азап түс!

Алыс болды-ау жақын таңым,
Бабам жүр.
Жатырқай ма жат ұрпағын...
Бассыз тән сүңгіп ақша қойынына,
Бордельдің араласты ойынына,
Даңғаза-шуға қашам,
Ал, енді бір қарасам,
Итжеккен қарлы аймақта
жатыр төнім.

Көздерім шарасыздық шарасында,
Ат қолым өз шапаным
жағасында.

Көмейім бұлбұл құс кен ұя салған,
Күміс ед Тәңір өзі құя салған
үніне ел жақсы уанған,
кеше Атам ат суарған
Сенаның бүлкілдеп түр жағасында.

Иығым “танаулының”
тартын жүгін,
Жон арқам жуандардың
артын жүгін,

Асқақ ем,
Айбынды едім,
Айбарлы едім,
Жат біреу салмақ салып,
қайран белім,

Қайысты нар атаным,
Қарысты алақаным,
Сонда да у мен буға
шалқып жүрмін.

Түйсікпен тез атуын
таңның күттім,
Шөлдедім, қаным ұйып,
талдым, біттім.

Ал, миым жаңалықты енді үдегін,
Жұлдызды жалауларды
желбіретіп,

Ғылымның кенін ашып,
Мұхит пен теңіз асып,
Шарлап жүр зертханасын әр
құрлықтың.

Тек жігер арқаламай,
көтермей мұң,

Аяғым...

ол да тәннен бөтен деймін.

Үш жүз алпыс бойлықты,
жүз ендікті

кезін жүр.

Тізем болса — тізем мықты,

Жауынан қалтырамас,

Білетін даңқын Алаш,

Шақ қапты бүгілуге екен деймін.

Қайратсыз қайран жаным

қысылды өбден,

Бағынбай күшім тәнге, ісім мәнге.

Катал күн қайдан құйсын

жанға ізгі леп?

Рухымды ұстап тұрған

жалғыз жүрек.

Шыңғырып ышқынады ол.

Тәңірім, түс қыла көр!

Ояндым...

Үрейімді ұшырған не?

Түсім бе, әлде?..

Ішім жылап қалды-ау менің,
Жанарыма мұң ұйып.
Көрмеп еді жасымнан.
Мөлдір, тотті балдәуренім
Ұяң ғана жымыып,
өте шықты қасымнан.

Жүдеп қалдым алабөтен
Мұның тек жыр — дауасы,
Муза-мұңды дос тұтқан.
Мен алыстап барады екем,
Гауһар түсті ауасы
Жасыл арал — Жастықтан.

Уыз — мендік қиял, бәлкім,
кірпігіне мұңды ілмей,
сүйсінер тек ізіне.
Кешегі албырт, ұяң қалпым
көшкен екен білдірмей
қалқатайдың жүзіне.

Жалындаумен, жарқылдаумен,
Жырға толы ғұмыр — мас.
Назарыңды бұқтырып,
өте шықты алтын дәурен,
енді қайтып бұрылмас,
қатал сырын ұқтырып.

Жөнсіз — енді жалтақтау құр,
Ол — сезімнің өуресі.
Шамалы өрі пайдасы.

* * *

Жүруші едім асқақ мінез,
арынмен,
Күллі мұңды күзді күнгі бұлт рең.
Жасқап тастап жанардағы
жалынмен
Миықтағы мысы мықты күлкімен.

Жатқа жиі жаутаңдаудың
қиыны-ай,
Жасық бір мұң жағама кеп
жармасты.
Ұямдағы ұйқы атаулы ұйымай,
Атжалмандай обыр оймен арбасты.

Көш-өмірдің көрсетері көп пе әлі,
Арының да, дарының да далбаса.
Келем қажын, қу тірліктің
жоқ мәні,
Өлеңге азық болатыны болмаса.

БІЗДІҢ ЗАМАН

Жарнама заман жар болып,
Жарылқануда кіл “жақсы”.
Несіз дүние тар болып,
Киеміз қоғам құрмақшы.

Өздерін арға құл санап,
Ал, жібін күнде аттаған.
Көкірек көзін тұмшалап,
Дүниенің шелі қантаған.

“Тілім-ай” дейді шүлдірлеп,
“Дінім-ай” дейді.
Іші — лас.
Қайтіп ол тіл мен дін білмек?
Сырына шындан тұшымас.

Түлкі боп заман озғасын,
Тазы боп таппақ ым-жымын.
Жетімнің ішін көз жасын,
Жесірдің жеген ырзығын.

Ізгілік оған емес — мұң,
Жұрт айтар:
Неткен кең еді!
Тек жүрек пенен өңештің,
Ауысып кеткен көлемі.

Әкімге басын шұлғуда,
Назарын бұрмай ақыңға.
Не дейді екен бұл қулар,
Тергелсе ардың сотында?!

Сеземін...

Алыс...

Алмасы

жарқ етіп,

шындық шығар күн.

Өздері қарға болғасын,

Көздері аман бұлардың.

Сұлулық десе ел неге,

Қалады үнсіз аңқиып.

Арғымақтар тұр кермеде,

Ал, құлақтар жүр қалқиып...

БАС

Шашынан көп бон жаласы,
Қаңғытты Мағжан, Қасымды,
Керінген иттің баласы,
Қор қылды-ау алтын Басымды.

Алтаның добы қайран бас,
Тауға да, тасқа ұрындың.
От пенен суды ойға алмас,
Қазынасы — қатпар,
жыры --- улгім.

Замандар озды уатып мың,
Күйылды көзден кекті жас.
Қанжығасында уақыттың,
Байланын талай кетті бас.

Ашкөздік — аран тойдырмас,
Мәңгүрт қып басты құрсар күш.
Шарапқа шара — кейбір бас,
Кейбір бас болған күлсалғыш.

Бас деген — бізде басқа өлем,
Санасар ажал шіркінің.
Күңіреніп кеше бастап ең,
Жорыққа бетке ап Күн түбін.

Ежелден тұзы жеңіл ең,
Соққының тиер жолы көп.
Оразбайлардың қолымен,
Қоразбайлардың желі боп.

Сыңсытып құла түздерді,
Тарих боп, шіркін, жатар ма ек!
Құр дене ғана бізде енді,
Кеше гөр, Кене, Махамбет!

Күн кешкен Дала заңымен,
Не зұлмат туды басыма.
Мұхиттың еркін балығы ем,
Шіритін тұсым өсы ма?

Жоғалған кезде бас құны,
Тартады қайда жол қиыр,
Ер-тоқым еді -- жастығы,
Креслоға жұмсақ болды үйір.

Айуан етіп адамды
бастады заман жолсызға.
Тағы бір көп дерт жамалды,
Жазылмай жүр еді онсыз да.

Тіл — мүкіс, көзім — қылилау,
Даңқымның бәрі — далбаса.
Жүрегім, жүйкем құриды-ау,
Бұл басты жөнге салмаса!..

СЕН ЖЕТШІ. МУЗА!

Сен жетші, сиқырлы бір
саз лебіндей,
Немесе ұлна сезім, наз көңілдей.
Жаным бар жырдың иісі
бұрқыраған
Шық тұнған гүл дестелі
жазғы өңірдей.

Сен жетші, өнге бассын
сырлы жүрек,
Жайнайын туған жердің
мың гүлі боп.
Заулайын батырлардың
дүлдүлі боп,
Сайрайын иран-бақтың
бұлбұлы боп.

Сен жетші, жарқырайын
шые асылдай,
Бұлақтың тұмасындай,
бұла сырдай.
Арыным отқа-суға қарамасын,
Атығай-Қарауылдың Құласындай.

Сен жетші, жыр жүректің
жауһары көп,
Бір болсақ, балбұлақтың
көусар үні ек.
Сезімім сыр пернеде билей кетсін,
Келі Төттекомнің саусағы боп.

Сен жетші, жол сағайын
 жұмағына,
 Арманпаз мөлк күміс таригыла.
 Әлаңа еншек еткен, айналыпты.
 Искістің ең сая, ағыр құлағына.

Сен жетші, тартықтың нұрып айы.
 Тұрайыл күлі ақылды
 ұтып білді.
 Тұрайы ажалға да арық құрып,
 Искі Шығыстауың шығыс болып.

Сен жетші, жәрік-қасын
 сездір айы,
 Жетістің жалсауатқой апострофтың.
 Тақашар Қарқароны тағы батып,
 Сикырлы Шайтанкөшесі
 қалдырды.

Сен жетші, көккөкөнім
 тәп елдікті.
 Сөкес бұл тәпкөкөнім
 сөкес қилді.
 Тұрайып жерге қалып күлге тұрып,
 Билеуір, жеткен болды!..

СІН

Сөзің қалай — Аң естелі
 Үлгі зөл,
 Сөзің қалай — қызық үлгі
 сарыта өзі.
 Көзбен көздей, құлағың
 кім білер,
 Жырлауға осы тіл күті де.

Сөзің кімге біле мемен
 пертегі өзі,
 Аң, жөзіңе дүк шығар
 шығар.
 Отты, білгі құлағыңа өзі
 ың көзі,
 Қызық пен, өзі де.

Мәжнүн бөлген, Оңғары тек
 Бөлме мен,
 Төзіңе өзі, құлағыңа өзі өзі.
 Түзіңізге шығарың өзі өзі,
 Бір шығарың, өзі де.

Ұзық — өзі, бөлме — өзі
 бөлме де
 Сөзің құлағыңа шығарың
 жөзің.
 Сөзің, білме, бөлмеңе шығарың,
 Сөзің де бір өзіңе.

Сөзің қалай айташығы өзің.
 Білме өзі, түзіңізге өзің.

Бал саалы тая, айымдырсын
бир сая,
Билдир кетил кутулду.

Челпешкекдә жүрүшү мөст
төтөт! —
Күрүтмө мен ирмөшө жазысым.
Кышкыкка кал соола кып жер бети,
Сар пөңдө аты курамым...

ҚАНАТТЫ ПЕРІШТЕ

Жолдарыңа ардайғым ешқармақ,
 Төбем жұлдыз, бейкуырдың пішігі.
 Үстемсіз ұстапқа құятындығың
 Қарағымға жұрттыңа құлағы.

Ақуша пазырақ аңғарат.
 Бірелген рәушкілерге сөз келіп,
 Үлкенде жазғыр ол айналарым,
 Бейқалым сарыарқа алағы ұғып.

Жұлдыздарың, алаңдап той етпестің.
 Қызылдар — сарылар елем.
 Жылысың — алаңдым жұртыңа,
 Қалаларың айналарым жебемі.

Үлкенде жазғыр ол айналарым,
 Кішілерге келіп: сөзім ба.
 Сыйларымды сыр іперіп тал тұрам,
 Сөздерімді алаңдым айналарым.

Арманым алаңға пазырақым,
 Алаңдым алаңдым сөзім.
 Төбем алаңдым сарыарқа жұрттыңа,
 Төбем келіп, тараптарым сөзімді.

Түптеп діп, алаңдымды дөп көзім,
 Алаңдым бағымды сөзімді.
 Бүгем кішілерге жазғыр келіп,
 Сөзімді тараптарым сөзімді.

Бірнәрсә тәжәһүт көзің, айрылышың,
 Көзүң жаныңды қызықтыра бергізді.
 Қарап отыр жаныңды да қайғырттың,
 Төзгің осы төрбөлгенің сөзінді.

Алдыңдағы тәжәһүт айттыр ап,
 Үлгің үзбейтін сеніңді.
 Дәл қашыр асылың, қайғырдың,
 Сүйсініп ілдәйтін сеніңді.

Шығыңда тәжәһүт жаныңды тәжәһүт,
 'Абуя'рға тәжәһүт тәжәһүт.
 Осы көзін есі тәжәһүт сүйсініп,
 Шыр жаныңды (Барыңның) есіңді ал!

Арың мен Барыңды тәжәһүт ма есің,
 Сөзіңмен есің тәжәһүт қалың...
 Жаныңды тәжәһүт тәжәһүт бап,
 Төзгіңде жаныңды тәжәһүт.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРХИВІ

«Қазақстан Республикасының Конституциясы»

Ақпанда

Қазақстан Республикасының Конституциясы,
 Қазақстан Республикасының Конституциясы,
 Қазақстан Республикасының Конституциясы,
 Қазақстан Республикасының Конституциясы.

Қазақстан Республикасының Конституциясы,
 Қазақстан Республикасының Конституциясы,
 Қазақстан Республикасының Конституциясы,
 Қазақстан Республикасының Конституциясы.

Қазақстан Республикасының Конституциясы,
 Қазақстан Республикасының Конституциясы,
 Қазақстан Республикасының Конституциясы,
 Қазақстан Республикасының Конституциясы.

Қазақстан Республикасының Конституциясы,
 Қазақстан Республикасының Конституциясы,
 Қазақстан Республикасының Конституциясы,
 Қазақстан Республикасының Конституциясы.

ТҮНГҮ ҚЫР

Аңгрен аңгүрө түн-ай, жөн бізден
 Ғашық цу саны.
 Аңгрен аңгүрө бут Ай кыяларға
 тектәлі сүзә?
 Сөзіңиз аңгүрө жүйрөк сөй
 сөйә сүзә аңгүрө,
 Көңүлүңиз аңгүрө елді саны
 сөйкөң ісі сүрө.

Көңүлүңиз көңүл сөй, іштен
 сөйлің. талың,
 Тал талың сөйкөң аңгүрө дү
 сүрөңиз сөйкөң.
 Нұрың: жүйрөк, Ай, көңүл
 талыңиз аңгүрө.
 Шың аңгүрө жүйрөк ел
 сөйкөңиз сөйкөң.

Аңгүрө аңгүрө сөй.
 Аңгүрө аңгүрө сөйкөң сөйкөң,
 Аңгүрө сөйкөң сөйкөң, талың сөйкөң,
 сөйкөң сөйкөң?
 Сөйкөң сөйкөңиз сөйкөң
 сөйкөң сөйкөң,
 Көңүл сөйкөң сөйкөң сөйкөң
 сөйкөң сөйкөң.

Аңгүрө сөйкөң сөйкөң сөйкөң
 сөйкөң сөйкөң, сөй,
 Аңгүрө аңгүрө сөйкөң сөйкөң
 сөйкөң сөйкөң.

Шырағдай өлең сыңарының
дәлел болғаны

Жоуарқандай ағару кымырлар
түзілгені белгісіз.

Мұң, шарқару мен өзінің түр келісін
көйіргісі болған,

Нігізделгені, ертіп, тартып ағы
көпелденген келісін.

Тарықтың, ер түр түр сәтіндегі
көпелді келісін.

Кымырлар, бөлгісін, өзінің
түзілгені белгісіз...

* * *

Көкірегіме құйылған көркем
 ән бе едің?
Есімнен танған бұл шақты
 ертегі-ау дедім.
Мас бүгін ақын, оралтып
 жастығын, отын,
Ернінің балы ерекше,
 еркем-ау менің.

Мұң, шаттық – кезек,
(Қойсаңшы өмір дегенді),
Сенің жағаңа бастадым
 сенім – кемемді.
Жанарыңдағы сиқырлы,
 жайдары нұрмен,
Өңірге келген жарқын жаз
 көңілге де енді.

Тым бөлек мендік сезімнен көп
 білген шындық,
Жүректі сорлы өртедің от
 нұрмен сұмдық.
Кірпіктеріңе байлап ап аялы көзің,
Тұңғиығыңа кенеттен
 кеттім мен сүңгіп.

Қиялым бүгін төсінде
 даланың керім,
Мың алуан бояу – кешуде
 лала гүлдерін.
Түңіліп жүрген шағымда
 тіршілігіме,
Мағына берген маңғазым,
 маралым менің.

Жылылық тауып жүргенде жас
жаныма өрең,
Қақпасын ашты сыр сарай
басқа бір өлем.
Асқақ сезімнің самғайын
аспанына кең,
Амалым қайсы ұштасып
жатса күнөмен.

СЕЗІМ

Мен Қозы да емеспін,
Төлеген де,
Кебектің де тағдыры менен өңге.
Он күн өтті...
Адасқан мына басым
Өзіңе іңкөр керемет толы өлеңге!

Бал қиялмен атып таң,
батып күнім,
Жанарыңнан жайнаған
жақұт нұрын
Кете алмадым ұмытып,
дөрменсізбін,
Жете алмадым, сонда да
бақыттымын.

Шыңға біткен шынарсың
ғажап дара,
Шақырасың лебіңнен наз ақтара.
Ішім толы сезімнің арпалысы,
Бақыт барын кім білген
азапта да?

Ғас сезім ғой аң-таң ғып
елді барша,
Күйдіре алса, жүректі
тоңдыра алса.
Шын сүюдің шырынын бір-ақ рет
Татпай кеткен өмірде
сорлы қанша!..

У МЕН БАЛ

*Ақыл мен сезім әлегі –
Ақын мен тағдыр дуэлі.
Не деген ащы бал еді,
Не деген тәтті у еді...*

Автор.

Тебірене төкті өлең,
Оңаша, бұла түн.
Ойнаған өтпенен
Тентектеу бір ақын.

Жүргенде өмірде
Өзегі өртеніп.
Кенеттен көңілге
Жыр құйды ерке елік.

Тудырды керім жыр
Сені аңсап, жас шынар.
Ғарышты кезіп жүр,
Сезімге мас шығар?

Сезімге мас шығар,
Жанары отты ару.
Не деген ащы бал,
Не деген тәтті-ақ у!

ТӨТТІМ МЕНІҢ

Төттім менің,
Пөк нұр ма едің, жайнаған
ақ гүл ме едің.
Мұңмен өтер өмірдің
жарқын беті –
Бірге кетер өзіңмен шат күндерім.

Еркем менің,
Естен кетнес лапылдап өртенгенім.
Сені аңсаған сезімнің нәзік қылын
Кірпігіңмен тағы бір шертер
ме едің.

Күнім менің,
Боз даламның аңқытқан
жырын керім.
Жалғыз сен ең жалғанда сезінетін
Жаурап жүрген жалғанның
дірілдерін.

Ботам менің,
Төтті уынан сезімнің от алды ерін.
Өлін кетсем сол удан
арманым жоқ,
Тағы да бір, шіркін-ай,
татар ма едім.

Елігім-ау,
Жанға тегін қонбайды,
тегі, қырау.
Сезім өртеп, қинайды мені бұғау
Таппай қалдым әлемде сеіі мынау.

Адалым-ай,
Сағыныштың еседі самалы ұдай.
Кеше ғана ойлап па ем
Шуға толы
Қалады деп қаңырап қала бұлай!

Қала түнжыр.
Тек суық жел сумаң сөз
таратып жүр...
Шарасынан көзіңнің төгілді ме
Көусар күйі мәңгілік
қалатын жыр...

АСАУ СЕЗІМ

Асау сезім үзіп кетті-ау кермесін,
Жасаушы өзім сол күнөні.

Жасырайын мен несін?

Бір аруды көрдім-дағы,
Жүрісі де, күлісі де ерке тым,
Жүрегімнің күй ілінген пернесін
Кірпігінің дірілімен шертетін.

Бұлт ішінен күн күлгендей
болады,

Күлкісінен нұр өріле,
жайраң күліп жамалы,
Бойлай кіріп жүрегіме
үшқынымен көзіндегі отының,
Жайма-шуақ мінезінің самалы
Жайлап сипап сезімімнің кекілін.

Тұнық сырға малынғандай өлеңім,
Үміт шыңға өн асылын,
Соны аңсаумен келемін.

Гүл еріні сөл ашылып,
Қауызынан маржан тістер
сәуле аша,
Жарқыратар теңіз көңіл тереңін
Көмейінен гауһар күлкі сауласа.

Жанып тұрған жанарлары-ай
шашып от,

Зарықтырған тандарша ұзақ,
Бақыттының басы боп
Аспан жаққа армансыз-ақ

Ұшар ма едім, жұпар демін
жұтып қап,
Самал да енді соның жібек
шашы боп
Танауға енді хош иіспен
қытықтап.

Таң-сезімнің құшағына тағы ендім,
Қанша езілдім мұңды ойменен,
Сарсаң ойға сан ердім.
Санамды арбап нұр бейнемен
Тереңіне тартып кетті ол бірден.
Сұлулығын мынау аппақ әлемнің
Сол арқылы ұғынатын
болдым мен...

МАХАМБЕТШЕ

Дабысымызды естіп күллі әлем,
Шың-құзға жаяр ма екенбіз.
Құба бір белде құламен
Жұлдыздай ағар ма екенбіз!

Арманның асау тұлпарын
Айға қарғытар ма екенбіз.
Аққу тамақтың жұпарын,
Аймалап жұтар ма екенбіз!

От жырмен, таңда пәк нұрмен
Жуынып тұрар ма екенбіз.
Құмайдай құйын екнінмен
Қу үміт қуар ма екенбіз!

Жуылса таулар жауынмен,
Жаңғырта өн қылар ма екенбіз.
Аңкылдап ақын қауыммен
Таңды таңға ұрар ма екенбіз!

Қара түн болса сор заман,
Ай болып күлер ме екенбіз.
Зұлымдық бұлтын торлаған,
Жай болын тілер ме екенбіз!

Күшіген, қорқау құлқынды,
Қыран боп бүрер ме екенбіз.
Еркіндік дейтін шіркінді,
Ұран ғып жүрер ме екенбіз!

От болып жүрек, жан жалын,
Сан елде сайрар ме екенбіз.
Қаракөз жұрттың ақ жанын
Арым деп ойлап өтерміз.
Әлемге айна етерміз!

АЛТЫН ТҮС

Мен түсімде алтын мұнар
жамылған,
Түр екенмін Баян таудың басында,
Алтын таңның шуағына мәлынған
Алтын қыз бар қасымда.

Алтынға алап бояныпты,
көл, шынар,
Алтын қанат аққуы өн
сап Баянның.
Алтын суға тамып алтын
тамшылар,
Алтын қызға қош дей алмай
ояндым.

Алтын күннен шашырап тұр
сәуле-мұң,
Қайда қалдың, қайран алтын
дәуренім!

* * *

Сен неткен көрікті едің,
Елгезек, елең қаққан елік не едің?
Сананы сен боп жаулап арман елес,
Қағады тереземді келіп менің.

Сен неткен сүйкімді едің,
Түндерде мені өбеді сиқыр лебің.
Кеулейді тосын мұң мен
жыр кеудемді,
Келмейді сосын мүлдем
үйқым менің.

Сен неткен нәзік едің,
Жайдары шуақ шашқан
жаз реңің.
Қапасын көңілімнің ұмыттырған,
Ботасың қылығы ерке, назы керім.

Сен неткен ұяң едің,
Кеудемнің күмбірлеткен
күй өлемін.
Жыр қанат байлап ұшқан
өмірімді,
Бір қаран күлгеніңе-ақ қияр едім.

Қарасың қалай өктем,
Жалт еткен сөттерімде
жанай өткен.
Байқашы, ақындарды ғашық етіп,
Түсінбей жанын бірақ,
талайы өткен.
Байқашы...

ЕЛЕҢ-АЛАҢ

Жас өскінді бекімеген буыны,
Бұл қоғамда ұмыт болған ар ізгі.
Желкілдетпей қатал қара суығы
Тез есейтіп жіберетін төрізді.

Онда тұрған не бар дерсіз сіз,
бөлкім,
Өскен жөн ғой өмірдің өз заңымен.
Әйтпесе, ерте қатал етіп ызғар
тым,
Айырмай ма ізгіліктің өнінен.

Компьютермен шырмалған ми-
жүрегі,
Жас ұрпақтың кеудесі де керемет.
Мақта қызды мазақ етіп күледі,
Жерде жатқан мейіз оған не керек!

Күнәлі қол тарылтып өз тынысын,
Қысқартты адам ғұмырының
шоқтығын.

Сондықтан ба, ұйытатын ұлысын,
Кемеліне келген қарт та жоқ бүгін.

Мақтанамыз — ерлеріміз өтті сан,
Қайда енді Ғұн жеріндей кең
жүрек,
Сәбилерде балалықтан жоқ нышан,
Қарттарымда даналықтан
белгі жоқ.

Ақыл-есті ақша арбауда күн санап,
Заман шері өзегінді өртейді.
Айналаны қою тұман тұмшалап,
Бізден ауып Күн батысқа еңкейді.

Аспандағы аппақ нұрмен араз ел,
Аранында аждаһаның-атомның.
Құрт кеулеген алма сынды
 қара жер,
Жүрегінен айнымайды ақынның.

Ақша жұтпақ аңғал елдің
 арманын,
Тамырынан ажыратпақ ол бәрін.
Шулап қалып жүрмесе екен
 талдарым,
Қурап қалып жүрмесе екен
 орманым!

* * *

“Азапты ойдың уын іштім бір апта.
Арманымның аруанасы аңырап.
Мөлдір көзді музам ұшып жыраққа.
Қарағандым қилды менің қаңырап...”

Бала кездегі өлеңнен.

Жанымда ойнатқан от алау,
Көзіңе жететін бар ма өнші.
Бұл мөлтек дәурен де өтеді-ау,
Өмірдің өзіндей алдамшы.

Сезімге кім, сірә, тоя алмақ,
Жеріңе серінді жет, өн ғып,
Аядай аралда аялдан,
Қайтадан мұхитқа бет алдық.

Ақ сүттей желкенің керіліп,
Сен міндің өзіңнің кемеңе.
Көз алдым бұлдыран көрінін,
Мен міндім өзімнің кемеме.

Енді біз ешқашан қосылып,
Аралдың кешінде өн салмаспыз,
Кемеден із қалды жосылып,
Ал бізге қымбаты — алғашқы із.

Көзіміз аумайды мөлтілдеп,
Аруана аңсаған ботадан.
Алдыңда адуын толқын көн,
Жеріңе қиналмай, жет аман.

Қарауым бұл, бөлкім, ақырғы,
Қарама, мейлі, енді жарала.
Бөтелке ішінен хатыңды,
Кім оқыр екен қай жағада?!

ӘН КЕРЕК

Ән керек тірлікте бұл тірі адамға,
Күлгенде, қуанғанда, жылағанда.
Кеуденді керемет бір күйлер
кернеп,
Кірпікті ып-ыстық жас
шылағанда.

Ән керек ақ жүректер дерт
емгенде,
Үмітті жалғау үшін ертеңдерге.
Қиналып қимастықтан қайран
жаның,
Сарғайып сағыныштан өртенгенде.

Ән керек аспандаса арман лезде,
Ай нұры, жұлдыз жасы тамған
кезде.
Шаттықтың жыры ойнаса
көкіректе,
Ақтықтың нұры өйнаса аңғал
көзде.

Ән керек алтын арай таң атқанда,
Көктемдер көркем шуақ
таратқанда.
Қызарып балқып барып күн
батқанда,
Жалқын нұр жағылғанда
алаптарға.

Өн керек жалғыздықтан
 жан жүдесе,
 Көңілдер қол жетпеске ауды десе.
 Арудың ай қабағы аясында
 Мойылдай мөлдір көздер
 жәудіресе.

Өн керек жыр кестені зерлі етуге,
 Шабытпен сезімдерді селдетуге.
 Қаталдық болмасын жер бетінде,
 Аялап армандарды тербетуге.
 Өн керек!..

ӨЛЕҢ

Өлең, өлең, өзіңмен жиі үндестім,
Өзің барда өмірде иілмеспін.
Ұғар емес сенің де сыйыңды
ешкім,
Ұғар емес менің де күйімді ешкім.

Жүрегіңе ерекше басқа от құйып,
Көңіліме қалайсың мақсат биік.
Жанарымда жатасың жас боп
күйік,
Маңдайыма жатасың тас боп тиіп.

Мамығы боп төселіп сан ұяның,
Тамшысы боп ойнайсың дарияның.
Наз үнінде жатырсың арулардың,
Әжімінде жатырсың қарияның.

Шерді қозғап шертесің заман
мұңын,
Бірақ, сенің түсінер бағаңды кім?
Сен жатырсың адамзат арманында,
Жер шарының тілеген амандығын.

Тартыласың адалға енші болып,
Жаралыны жазасың емші болып.
Сен шарлайсың бір бірін қанға
баяп,
Ереғескен елдерді елші болып.

Еңбекқордың теріне татырсың сен,
Жейдесіне бейнеттің ақырсың сен.

Киелі өлең, жүректің шын
сырысың,
Әркім ұға бермейтін тылсым інің.
Мен өзіңнен естимін күйкі өмірден
Күйінішті халықтың күрсінісін.

Тежеп кейде арынын асау
жырдың,
Салғырттыққа бағынып, бас
алдырдым,
Қызық көріп бос күлген
сәттерімде,
Мен өзіңе қиянат жасап жүрмін.

Тәңір өзі сыйлаған несібем ең,
Өзіңді алып, өнердің көшіне ерем.
Көп ойымды алып ем іште өлтіріп,
Келдім қайта бас иіп,
кешір, өлең!..

* * *

Қыс.
Жол ашық.
Күн де ашық.
Ғажап сурет далада.
Сол суретке бір ғашық
Сапар шекті қалаға.

Үміт, арман көп іште
Ұзақ жолда ой — серік.
Өлең деген өрісте
Ақын деген қойшы едік.

Күн қарды орап сәулеге
Еркелетер тәрізді.
Тәтті бір сыр кеудеме
Ентелетер тәрізді.

Қырлар аппақ қаймаққа
Батып кеткен тәрізді.
Кіршігі жоқ аймаққа
Жақұт сепкен тәрізді.

Жылт-жылт еткен құндыз жүн
Сәнге малған тәрізді.
Жыпырлаған жұлдыз мың
Жерге қонған тәрізді.

Тіл, жүректің айт ойын,
“Ғашықпын де далама!”
Арман биік, қайтейін,
Мақсат алыс...
Қалада...

АҚЫНДЫҚ ПЕН СҰЛУЛЫҚ

Ақын біткеннің арманы
 мені де баурап,
Аққу құстардың кете алмай
 көлінен аулақ,
Ата алмай онсыз сезімнің
 таңы манаурап,
Арудың бәрін сүйемін
 жаным алаулап.

Тегеуірін болмас тежеу ой
 тентекке тегі,
Өзегін өртеп өзінің өр-текті екені.
Мың түрлі сұлу мың түрлі
 еркелік сыйлап,
Жәудір жанарлар жанымды
 өртеп кетеді.

Өр сезім қойған өрт ойдың
 өтінде жүре,
Сенім мен үміт серігім
 секілді өзіме.
Тасып жыр еттім табынған
 сан сұлу қызды,
Ғашық жүректің шалынған
 соқыр көзіне.

Тілек бір өзі ақ болса,
 мені ырза қылды,
Жүректің көзі сезімнің
 шелін жамылды.

Жібек мінезді ай маңдай
тағы да бір қыз,
Жағып жалынды, кетті өртеп
нәзік жанымды.

Қызып тұр қаным!
Жоқ мүлде ойымда секем,
Қызықтың бәрін бұл сөтке
айырбас етем.

Ғас сұлулықты шыңынан
ал, ақындарды,
Ақ сыр үмітті жырынан
айырмаса екен!

Ақындық — Сұлулық!
Адамзат мойындаса екен!..

ЕЙ, АҚЫНДАР...

"Ақынды ақын оятпаса, болмайды.
Ақынды ақын таяқтаса, ол – қайғы..."

Мұқағали.

Ей, ақындар!
От-жалындар, өр жандар,
ой-ақылдар,
Асқақ шыңды мақсат қып
қоятындар,
Ақ қағазға ақ сырын жаятындар,
Шалқып жатқан шабыттың
көзін ашып,
Қалғып жатқан жүректі оятындар.

Жарқылдатып жалынның
жанарынан,
Тау тұрғызып төкаппар талабынан,
Өлең атты бейтаныс сырлы өлемнің
Қанат қақты көгіне бала қыран.

Жалын атқан жас жүрек
сағынып жыр,
Ұлы өнерге бас иіп табынып жүр.
Толар ма өлде, солар ма...
жыр өлкеде
Бүршік атып келеді тағы бір гүл.

Бір қазына бар өлі қазылмаған,
Бір өлең түр өлі де жазылмаған.
От бола ма белгісіз, жоқ бола ма,
Бір шырақ бар өлі де
жағылмаған.

Балалықтан, пәктіктен
арылмаған,
Бір көңіл бар жастықтан
жалындаған.
Бір тұлпар түр кермеде
қаңтарулы
Бәйгелерде дара кеп танылмаған.

Қандай тағдыр түр екен
күтіп алдан?
Қандай тағдыр туса да құтыла
алман.

Қағидасы бар бірақ бұл
өмірдің —
Қашан да өлең ақынның
құты болған.

Ей, ақындар, дауылпаз, дара
шыңдар,
Жаны асылдар, жас жанға
жанашырлар,
Жарасу бар өмірде, таласу бар,
Сан асулар бар алда, сара сындар,
Санасыңдар, бізге де қарасыңдар.

Бересім бар, өмірде аласым бар,
Тамаша ұлдар тудырған
Алашым бар,
Баласынба, менің де таласым бар,
Ей, ақындар, ортаңнан жол
ашыңдар!

ҰЛЫЛЫҚПЕН ҮНДЕСУ

Лаулайды келіп жалынша
жырым,
Саулайды көрік отынына ол.
Әр елге жарқын танылса Ұлы,
Әлемге алтын көпір – сол.

Бұл күні талап – жол біреулерге,
Құлқыны – тамақ, құлша өуре.
Қарамай жатқа, қонды кеудеме.
Дана Абай жаққан бір сәуле.

Сыйлы етіп сөзін тон жаратын кім,
Билетіп сезім аққуын?
Аңғармаса егер Мағжан ақынның
Ақ жанға себер төтті уын.

Қасиетті ойдың шын иесі кім,
Өсиеттей мың сыры бар?
Дана екен ұққан дүние сырын,
Қанекең, Мұхаң ұлылар.

Асыл бір ұран, өнеге маған
Қасымның қыран тағдыры.
Бағынышты еткен Төлеген ағам,
Сағыныш төккен өн-жыры.

Жадымда жүрер жаңғырып өлең.
Бағым да – бұл ел, сорым да...
Мұса, Мәдидің тағдырыменен,
Мұқағали-мұң жолында.

* * *

Жаз жайлап, қыс Қамқорды
қыстайтұғын,
Ат баптап, жүйрік тазы
ұстайтұғын,
Күбісін тобылғымен ыстайтұғын,
Түтіні тойсыз түзу ұшпайтұғын,
Кең ел ек.

Қоңырым¹ Жібегіме² сыңар еді,
Ұл-қызы биіктікке құмар еді,
Ақ бұлттан сәлде оранып
асқақ шыңдар,
Жаз жылы жаңбыр жауып
тұрар еді
Себелеп.

Жанынды жадыратып жазы әдемі,
Таңының тамсантағын таза лебі.
Шомылып ұзақ күнге өзеніне,
Шоршытып шортан аулау
ғажап еді
Ол ерек.

Соны іздер кездесер деп
қапталдан қай,
Сонарға шыққан күндер төтті
армандай,
Құла атпен бұландатып қу үмітті,
Қиқулап қоян қуған шақтар
қандай,
Керемет!

¹Қоңыр, Жібек – Қоңыртобе, Жібекшоқы тау атаулары.

Уақыт!

Кім тоқтатар, уа, сені?

Қойныңда қалды небір түн өсемі.

Бізде бар, басқа елде жоқ

алтыбақан

Жастықтың жалын атқан

куәсі еді.

Бөлек от.

Жастығым бір белесте жеке

қалды-ау,

Мұңаймау, ол – өзімді скен алдау.

Бүлдірген сайындағы тәтті сырлар

Бүлдірген еріндерде кете

барды-ау,

Не керек?!

ЕҢЛІККЕ

Атасы мен апасының баласы...
Қолы жетпес өркімнің шыңда
өссін деп,
Тағдыр емес, жан жыры
үндессін ден,
Еңлік деп атапты елің сені,
Нұр кешсін деп, биікпен
тілдессін деп.

Сезімдерім сел болып, беу, мендегі,
Ғалам қойнын шаттық – жел
кеулер ме еді.
Сағыныштан тұрады бұл күндері,
Менің құйттай планетам
кеудемдегі.

Сен өзің де баласың
дейді ел маған.
Балалыққа не жетсін сайрандаған.
Балалық-ай, не жетсін
жайраңдаған,
Құлық-сұмдық, мұң-зарды
ойға алмаған.

Өзек болды өмірім аңсарлы әнге,
Кекіліңнен сипар жел
болсам ба әлде
Арттағы ізің ақылман
Абай айтқан,
Адамзаттың баласы болса
арман не?!
Атасы мен апасының баласы...

АУЫЛЫМА КЕТЕМ...

Ауылыма кетем, бауырыма
жетем мен ертең,
Сағынған шығар адырлар,
қырлар, кең өлкем.
Қалам деп мұнда, толар деп
мұңға жанарым,
Жабыға көрме, қамыға берме,
сен, еркем!
Ауылыма кетем мен ертең...

Мың алуан бояу, ырғалған баяу
гүл біткен,
Жерімде, шіркін, көңілге тылсым
сыр бүккен.
Сүреңсіз өмір, жігерсіз көңіл
жүдетіп,
Аңсадым елді, шаршадым мен
бұл тірліктен.

Түрлі сөздерге, мұңды көздерге
кезігіп,
Көңілде кірбің, көзімде бір мұң
сезіліп,
Жүдедім құрбым, іздедім жырдың
даласын,
Жігерді құм ғып, жіберді тірлік
мезі ғып.

Жайқалын нуы, шайқалып нұры
гүл мекен,
Ерке түндері, шертетін желі
сыр бөтен.

Бауырым, ағам, ауылым
 аман-есен бе,
Мәрт жанды анам, қарттарым
 аман жүр ме екен?

Самалы жұпар, нәр алып
 жұтар ғажап тым,
Нұр себер нәрлі, жүрсе егер
 жанды қажап мұң.
Ауасы қандай!
Дауасы бардай ерекше,
Сүйемін сені, киелі жері қазақтың!

Қып-қызыл қанын суша
ағызғанда,
Ұлт ары болып сен тудың!

Жетімнің, жоқтың панасы болдың,
Дәуірдің озық данасына ердің.
Қасыреті қалың заманда зарлы,
Жері асыл елдің, тегі асыл ердің
Ұрпағы болып сен тудың!

Жүрегің жуып жасымен елдің,
Сөзіңді сұлу нәшімен ердің.
Ақберен жырмен, алдаспан тілмен,
Жасын өлеңнің, асыл өнердің
Тұлпары болып сен тудың!

Тұлпары болып,
Жұрт өні болып,
Ұлт ары болып туғансың —
Риза Алашың,
Тұғырыңда сол қаласың!

БАЛҚАШ

Мыңғырған киік жайлаған
дархан белім-ай,
Төсіңнен танып балбал тас,
баба мүсінді.
Балығы тайдай тулаған
шалқар көлім-ай,
Мөлдірей қалған даламның
жанары сынды.

Киігім қалмай, көңілімде
күйігім бардай.
Балығың болын жүрегім
тулайды енді.
Жолбарыс тектім, шарлайтын
шиырың қалмай,
Мұңайттық қалай қамысты,
қурайлы көлді?

Байлығың, Балқаш, бағыт ап
иеше жолдарға,
Сенімнің күшін байқатты
сендегі берік.
Қаһарын ұлттың тиеп ап
эшелондарға
Батысқа кеше тартып ең ел
кегі болып.

Емізсе елін қара жер,
балқытып төнін
Деп өтті Қаныш, қайнаған
жігері ме едің?

Бабамнан қалған байтақтың
шалқытып бағын.
Тамырда қанын ойнатқан
жүрегі ме едің?

Байлығыңды еміп, өзімнен
басқа озды, білем.
Қалайша жатқа қалды екен
түсіп тез күнім?
Түтінді аспан тұншықты
ашкөздігінен,
Мысыңды басқан мысық мүрт,
қысық көздіңің.

Жаһан біледі өзіндей
жақұтым барын,
Жалғанның жарық көгіне
жұлдызың өрсін.
Жетпіске келген қаламның
бақытын, бағын,
Ең ұлы ұлттың жердегі,
ұл-қызы көрсін!!!

* * *

Еңсем түссе, ескермей елдің жүгін,
Жалқы бастың мұңына
жармасам кеп.
Бар-ды жалғыз бақытым –
мөлдір жырым,
Қатты алаңмын жоғалтып
алмасам деп.

Неге сонша күйзелдім?
От-жыр едім.
Көне шерткен көп сырлар
көмескі қап.
Езіліп жүр бұл күнде ет-жүрегім,
Елжіреген сезімнен емес, бірақ.

Ақындық – шер, адам аз
оны ұғар тым:
Әлімсіқтан әлемге таныс түйін.
Сыртқа жүнін қампайтқан
бөрі қалным,
Шыдар еді-ау бөріне, намыс қиын.

Күйттеп жүрмін күйімді
баққұмарша,
Аз-ақ күнде қор болып азат басым.
Нақ Тәңірдің қаһары қатты болса,
Елге жетпей, тек мені азаптасын!

* * *

Көңіліме лағыл жас тұнып,
Көзімнен көп мұң саулатты-ау.
Алтынның буы мас қылып,
Алладан кеттім аулақтау.

Алладан кетіп аулақ мен,
Қазынама да жетпедім.
Көп тұрмай, сол бір сөуле, өттең,
Жалт етті жастық көктемім.

Күнәнің іштім шарабын,
Ізгілігімді жойғам жоқ.
Бағасыз менің бағалым,
Ішкізбей оны қойған жоқ.

Ақ сағыныштың көзі еді —
Арайдан туған айрықша ол.
Өмірлік жырдың өзегі,
Мендегі жалғыз байлық сол!

ӨЛДЕ...

Кейде жүдеу күздеймін,
Сары мұңға жарыған.
Өлденені іздеймін,
Өлдекімді сағынам.

Кейде шөлмін құмайтты,
Уайым үрлен, шаңы ұшқан.
Өлде, сол жан мұңайтты,
Өлдеқалай танысқан?

Жолықтым да жоқ мұңға,
Атпай қойды үміт-таң.
Өлде, құсым кеп тұр ма,
Өлдеқашан ұмытқан?

Тербеп сезім бесігін,
Төтті мұңға көп батқам.
Өлде, ашылды есігім,
Өлденеше рет қаққан?

Арман, жанға мұң құйдың,
Жаным сендей уыз ақ ед,
Өлде, түнге сүңгимін,
Өлдеқайдан Муза кеп?

Биік бағы бар таудың,
Шықсам деп ем шыңына.
Өлде, мен де арқаумын,
Өлдекімнің мұңына?

Тиянақсыз мұңлы ой тым,
Қанағат та жоқ сенде.
Өлде, ешкім білмейтін,
Өлдеқайда кетсем бе?

Шолтиып етегі, бұрымы,
Ашылып сырғалы кіндігі
Саудаға түсті жынды тән.
Өз енесінің уызына жарымай,
Шаһарда өскен туысын,
тегін танымай
Құрдасым – кербез, құрбы – паң.
Анақарыс, Асанқайғы
тегінің сұсы жоқ,
Қасіретпен келген азаттығында
ісі жоқ,
Діні – сан тарам, тіл – жұтаң.
Жүмекендер жоқ деп айтар
Ізіменен Абайдың:
“Қабырғама қараймын
Даламда сынса бір бұтам!”
Ер Еділ, Білге, Тоныкөк,
Қыпшақ Бейбарыс
Заманындағы өр намыс
пенен қайда күш?
Өзімді алдап кімді ұтам?
Босағадан сорпа сүйекке телмірем,
Қазы-қартамды кертіп жеп,
кекіріп, кергіген
Төрімде – тексіз құл-құтан!..
Қауқарым осы, қайтемін,
Күбірлей берем әйтеуір.
Атып қалар деп нұрлы таң...

* * *

Ашкөз жау алартқан көз
“Алтын дән даласына”.
Тізгінін жоғалтқан кез
Тап келді-ау Алашыма.

Жатса да шамам құрып,
Билігім былқ етпейді.
Айналам – қараңғылық,
Отаным нұр төкпейді.

Жұрт билік ығында тұр
Шекпенін шешіп нарық.
Бай жерде тұрып жатыр
Қалтасы тесік халық.

Аңырып мал-жан қалды:
Жол – қатқақ, тұяқ сынар,
Астықты ел арзан нанды
Жегені ұят шығар.

Өр елге еншім бөліп,
Бабамнан бәсірем – тұл.
Қысық көз көршім келіп,
Мысымды басып ол тұр.

Қалған жер қайда еншіге,
Түстік пе қатерлі ізге?
“Байқоңыр” бай көршіде
Уы да жетер бізге.

Су, өрман, дала сатам,
Кім құштар күйлі алқапқа?
Жер алсын ала шапан,
Қалмасын ши қалпақ та.

Ежелден далам – ырыс,
Байлықтың бұлағы шын.
Аққан тер, қара жұмыс
Үндістің жұмағы үшін.

Аспанкөз астам жұрттың
Ұлы алсын мұнайымды.
Онсыз да бас қаңғырттым,
Ұмытып құдайымды.

Мұхиттың арғы жағы
Қыдырып Айға барсын.
Біз баймыз, бармыз өлі,
Еркінше пайдалансын.

Отырсам болды, әрине,
Жанымнан жасын ұшып.
Түрік кеп салған үйде
Дүнгеннің асын ішіп.

Түсіңкі еңсем енді,
Үзіліп үміт өнім.
Аз ақша берсе болды,
Қазақша ұмытамын.

Баға да күйіп тұр шын,
Таппадым мүлде ыңғайын.
Сөл қаржы құйып тұрсын,
Құлдыққа тұрмын дайын.

Ойымыз қандай семіз
Қойымыз ап-арық, ө,
Кірдік пе, ал, қайтеміз
Елу ел қатарына?..

ҚАСЫМ ШЫҢЫ

Жалғасар ғұмыр ғұмырға,
Өлмейтін рухы болғасын,
Өлеңнің заңғар шыңында
Баяғы Қасым – сол Қасым!

Өз елің өгей боп шығып,
Өзекке өксiк, у тұнды.
Жетiмдiк, тағдыр, жоқшылық
Жеңбедi қайсар рухыңды.

Өмiрге келiп еңбектеп,
Еңсендi өттiң түсiрмей.
Елге өлең қалды ермек боп,
Жаныңды ешкiм түсiнбей.

Зұлымдық шаншып iзгi ойды,
Саңқылдай шықты өр үнiң.
Алашың ендi iздейдi,
Аңыз қып ақын өлiмiн.

Төкаппар дүние назарын
Қаратқан қайран Қасым-жыр!
Қаратын емес, қазағың
Жалтақтап неге жасып жүр?

Байлығы, күшi үстем жұрт
Тiл менен қолды байлады.
Өкнеңе кеше түскен құрт
Өзектi бүгiн жайлады.

Аңсаған едің нұр таңын,
Басыңды қалың бұлт торлан.
Қаракөз енді ұрпағың
Қазақстандық ұлт болмақ.

Күрсінген күмбір күйсіз бір,
Далаға түнеп, мың налып,
Бар қазақ бүгін үйсіз жүр
Несие-торға шырмалып.

Қамады талай ызғарға
Қаракөл, елтірі заманы.
Тобырдан сол бір із бар ма?
Тек сенің жырың қалады!

Тамырда бүлкіл тынбасын
Аңсасаң қазақ өлеңін –
Баяғы Қасым – бір Қасым!
Баяғы күйің, өлеңің!

ТУҒАН ЖЕР ТРИПТИХІ

ҚАРҚАРАЛЫ

Алыстан көзді арбады,
Қарқаралының таулары.
Заңғары, жасыл орманы
Жанымды жастан баурады.

Қарағайлы орман, қайқаң бел,
Өр мүсін – қия, жартасы.
Жәудірей қалған “Шайтанкөл”
Арқаның лағыл алқасы.

Өтсе де небір қиын шақ,
Айбыны жаттан асқан жер.
Күнекең кұдай үйін сап,
Алшекең алшаң басқан жер.

Қазыбек сынды биінен
Сарайын сырға қандырған.
Төттімбет төтті күйімен
Әлемді естен тандырған.

Батырға жігер, ақынға ой
Дарытқан кием, айбарлым,
Абайдың ізі жатыр ғой,
Топырағыңнан айналдым.

Әлемге болған әйгі аты,
Тектінің бұл жер – тамыры.
Ахаңның қайтпас қайраты,
Жақаңның өшпес жалыны.

Келелі сөздің кесімі,
Жалынды сөздің жаңбыры.
Мәдидің жыр-өн бесігі,
Қасымның қыран тағдыры.

Тудырды ол небір тұлғаны,
Мартбектей қайсар батырды.
Қаһарман қыран ұлдары
Аснанға жазды атымды.

Медет бер шыңға самғасам!
Жұлдыздан, желден сұрап көр –
Өлемді түгел шарласам,
Табам ба сендей жұмақ төр!

МЕН ТУҒАН ЖЕР

Аптығып албырт көңіл ат
 қамшылар,
Гүлдерден ыршып түсіп нөк
 тамшылар.
Бесоба бүгін неге елеңдеп тұр,
Сағынып ұлы келе жатқан шығар?

Бесоба – Жамантастың бауырында,
Самалды Сарарқаның сауырында.
Арманшыл бір баласы алыста жүр,
Сағынып жауынын да,
 дауылын да.

Жамантас – аты “жаман”,
 заты – ғажап,
Ежелдеи елігі – ерке,
 ақыны – азат.
Әдетте ең асылын, аяулысын,
“Жаман” деп атайтын
 да осы қазақ.

Тамылжып табиғаты тамсандырған,
Сағыныш сазы еседі аңсар қырдан.
Жұпар жел,
Ағайынның ақ пейілі
Аңқылдап қоя бәрді-ау қарсы
 алдымнан.

Байқожа жатыр өне байсал ағып,
Қазына – қырат, қырқа,
 сай-сала – құт.

Осындай топырақтан өрбіген соң,
Ұл-қызы жарқын мінез,
жайсаң анық.

Бұл елде мәрттік, өрлік сән
құрғандай,
Сынбаған сын тартса да
тағдыр қандай.
Арқалап ел алғысын түр өлі де,
Имамы Өлімбектің салдырған жай.

Туған ел нұрын сеуіп, нәрін төге,
Кетті ғой көкке шалқып
көңіл төре,
Елжіреп, мейірленіп, жан анамдай
Қарайды Жібекшоқы, Қоңыртөбе.

Қолымды соза бердім домбырама,
Көңілге неге кенет қонды нала?
“Баласы басқарманың” бұла
өскен жер –
Қамқорда қайран үйдің
орны ғана...

Құлпырып құба жоны, күрең белі,
Ғажап қой күннен арай,
нұр емгені.

Бастайды Қызылтуға –
қызыр жұртқа
Аршалы Жамантастың сілемдері.

Қызылту – Наршөккенің етегінде,
Жыр төктім сырлы сезім
жетегінде.

Тасында таңба болып тарих жатыр,
Киелі бабалардың мекенінде.

Жан күйіп сағыныштың

отына мың,

Тістелеп қаламымды отырамын.

Жырымның нәрестесін өлдилеген,

Туған жер – қасиетті топырағым.

БІЗДІҢ АУЫЛ

Сағыныш толы жүрегім
Шарпылып сезім отына,
Тұғырым туған, тірегім –
Келемін Қарашоқыма.

Жол ашқан өмір – тасқынға
Аманат артып тым ауыр,
Қырқаның сонау астында
Аядай ғана түр ауыл.

Аядай ғана ауылым,
Түтіні түзу ұшады.
Маздатар жанның жалынын,
Анадай ыстық құшағы.

Нұрымен ыстық сәлемнің
Ойнады қанда от бірден.
Мейірім толы әлемнің
Баурына сүңгіп кеттім мен.

“Ұмытып кеткен жоқсың ба?”
Деп сынап қарттар қарайды, –
“Шулы өмір тартқан көн сынға
Төтеп бір берсең жарайды”.

Біз үшін жүрер алаң боп,
Аналар – ырыс, мол несіп.
Ішінде Күләш анам жоқ,
Мекені енді – жер-бесік...

Аталар өткен сайрандап,
Ыстығы-ай мына мекеннің!
Көзі жоқ жүрер жайрандап,
Жұман мен Мираш өкемнің.

Ағатын момын, сәл тынып,
Бал күнге куә гажайып.
Байырдың суы тартылып,
Қалыпты дейді азайып.

Ағалар қандай аңқылдақ!
Жанашыр көңілі жарасып,
Жеңгелерім де жарқылдап,
Шақырар дөмге таласып.

Аққоңіл жезделерім мен
Мейірбан апаларымнан –
Дарыған дархан жерімнен
Кең, жомарт мінез танылған.

Мөлдіреп көзі қараған,
Көңілдері де молдіреп,
Дос-құрбы риза, қаладан
“Атақты құрдас” келді деп.

Келмейсің күнде ауылға өр,
Тұрады қайтіп жүгірмей?
Құлдыраң қақты бауырлар,
Кешегі құлын күнімдей.

Береке қонған қыр елі,
Өр үйдің шаттық – ауласы.

Аузынан түспей үнемі
“Шүкірі” менен “тәубасы”.

Сұрасаң, міне, досым-ай,
Ауылым жатыр осылай.
Қиындық болса, жасымай,
Мерейі асса, тасымай.

Қалар ем, сенде кең өлкем,
Арман көп алға шақырған.
Аттанам тағы мен ертең
Аяулы Қарашоқымнан.

Шуағын еміп жайдарман,
Бұлаңдап өскен бұла ұл,
Кіндігім мәңгі байланған,
Қазығым алтын – бұл ауыл!

Тұрғаныңды ұмытып темір торда,
Мүсіркеумен қарайсың неге маған?

Қанастағы қимылың баяу, сұлық,
Көзің – отсыз, көңілің – қаяу,
сынық.

Сөйте тұра, төканнар тағылықпен
Неге маған білдірдің аяушылық?

Өр едің ғой қаныңда өрт барында,
Аяқ жетпес асуда жортқаныңда.
Сен – тұтқынсың, мен болсам
үйге қайтам
Егемен ел, тас қала, төрт
қабырға...

АШПАҚ ӨЛЕҢ

Қар жауып тұр. Күн тымық.
Маңай аппақ.
Ұйықтап жатқан сезімді өн оятпақ.
Кеудем күмбір, сиқырлы
сырға толы
Жақсы өлеңді жатқандай жаңа
аяқтап.

Үйлер аппақ, тал аппақ,
аппақ маңай,
Ақзер өлем ақ шуақ, қантатты
арай.
Тамылжыған осынау табиғаттың
Көкірегіме күйылған төп-төтті
әні-ай.

Ақ көрпесін қымтанып тобе,
бөктер,
Ақ ұлпасын аспанның жер
өбектер.
Қонып жатыр аймаққа,
қонып жатыр
Мың-миллион ақ қанат көбелектер.

Ақ сәулелі әлемге етене еніп,
Еріп барам, қашанғы жетеді ерік.
Ақша маңдай, албырт өң,
ақ тамаққа
Қонады да аппақ қар, кетеді еріп.

Аппақ таңда тыныстап нұр ауамен,
Ақ жүрегім атқақтап тұр-ау өрең.
Шыныменен қара жер күнөсіз бе,
Кіршіксіз бе шынымен мынау
әлем?..

АНА

Ана, сенің көңілің –
арайлы ақ таң,
Есіміңді етпеймін қалай мақтан.
Тірегісің әлемнің, жүрегісің
Тамырында тірліктің
қан ойнатқан.

Серік маған сен барда
мұрат, арман
Тек қуаныш күтемін бұла таңнан.
Ай сәулесі, күн нұры, ақзер әлем
Мейірінен ананың қуат алған.

Көкірегіңе орнаған дала жұмақ
Сол жұмақтан кеткелі қалаға ұзап
Сәлем жолдап жүрмісің
сағынышты
Үшқан құстың соңынан
қарап ұзақ.

МАҒЖАНҒА

Біздің батыр 6-ға жеткенімен,
Ерлеп-ақ тұр, қол созып
“5”-ке кілең.

Құлдырандап кетеді мектебіне,
Құлдырандан келеді мектебінен.

- Өке, Абай атаның
шын аты кім?
- Ибраһим деген ол ұлы ақының.
- Абылай ханның айтшы
енді шын есімін
- Өбілмансүр! Хан болған
мұраты - ұлы.

Және бірде келеді жиып бір ой,
Жиып бір ой, ол, өзі -
биік бір ой.

- Папа, Мағжан ақынды
неге атқан,
Ол өзінің қазағын сүйіпті ғой?

- Көрмеген шақ азаттық
таңын, жаным,
Атты ұлтыңның астам жұрт
дарындарын.

Көңілінен айналып, толғанамыз
Білгісі кеп тұратын бәрін-бәрін.

Солай болған тарихта, амал қанша,
Қазағыңа төнбеді зауал қанша?

Кейін келе ұғарсың, түсінерсің,
Өмір өзі тартатын сауал қанша.

Сан арманнан бойына күш
таралып,
Әдемі етіп жазуға құштар анық.
Кіп-кішкентай, сүйкімді
саусағымен
Кіп-кішкентай қаламын
ұстап алып.

Жас “жігіттен” тыңдайтын
жақсы сыр көп
Көңіліне ойы жоқ дақ түсірмек –
Сыныптасы (болашақ
келін бе екен?..)
Жымыпты: “Сен сондай
төттісің!” – деп...

Көрік беріп ақ үміт көктеміне,
Басын иген ұл болсын текті еліне.
...Сөмкесі үлкен өзінен,
соны арқалап,
Құлдыраңдап барады мектебіне..

ШЫҒЫСТЫҢ ШӨРБАТ ТАҢЫ ЕДІҢ

Шығыстың шөрбат таңы едің
Кірпігін күннің көтерген.
Өдемі менің әлемім,
Дарига-ай, құс боп жетер ме ем!

Үміттей үлбір гүл едің,
Қай күні сазым жетеді?
Өзің деп соққан жүрегім –
Сезімнің сырлы мекені.

Сағыныш бәрі сол шақтың,
Керемет күндер қайда өлгі?
Мәлт еткен көзде моншақ мұң
Мәп-мәлдір өнге айналды.

Аңсар күй, асыл жыр ма едің
Аялар аспан, кең дала.
Жан сырым, жаным, бұл менің,
Жүректің өні сен ғана!

СЕН – АРМАНЫМ

Сен – арманым менің,
Сенсіз атты таңдарым керім.
Жаным құштар жайдарлым,
Сағынышқа айналдың,
Жалын құшқан қайда күндерім?
Алып – ұшқан, беу, қайран күн!

Сен – елігім менің,
Көптен көрмей көңілімде мұң.
Көктемдегі қырмызым,
Көгімдегі жұлдызым,
Аңсатты ғой сері күндерім,
Шұғыла шашқан нұр жүзің.

Сен – жан самалымсың,
Ақзер өлем тамсанар күнсің.
Жайнап жанған шырағым,
Айдан тамған шуағым,
Қолым жетпес аңсар өнімсің,
Шыңдағы сұлу шынарым.

Сен – сағынышымсың,
Ардай аппақ ару құсымсың.
Қарлығашым ақ тамақ,
Заңғарларға қақ қанат,
Өмір саған бағын ұсынсын.
...Жүректі кеттің отқа орап.

АПАМ

“Бейуақта ұйқтама”, –
 дейтін апам,
Күндіз-түні қамымды жейтін апам.
Сол мейірмен көз іліп
 мақпал түнде,
Бейбіт нұрмен ататын
 бейкүнә таң...

“Құшақтама тізеңді”, –
 дейтін апам,
Күндіз-түні қамымды жейтін апам.
Содан соң ба, жалғыздық
 жоламады
Кемсеңдеген кейуана кейпіне төн.

“Жерге қойма бөркіңді”, –
 дейтін апам,
Күндіз-түні қамымды жейтін апам.
Кей түндері түсімде сол бөркімді
Жерге ұрады бір міскін
 кейпі қатаң...

Қай енді сол “Ботам-ау!..” –
 дейтін апам,
Ұшық жасап, қамымды
 жейтін апам?..

ЛБАЙҒА

Мұңға батып тұңғиық,
Құт-берекем қашқанда.
Көкірегіме нұр құйып,
Сәуле сентің жас жанға.
Көкжиектен өрі астың,
Сенің жырың – басқа арна.
Абайы бар Алаштың
Абыройы аспанда!

Қу дүниеге пенденің,
Құл нәпсісі қозған-ды.
Жерде қалды жердегің,
Топырақ боп тозды өлгі.
Нарға артатын жүк бөлек,
Уақыт көші қозғалды.
Қарынбайдан түк те жоқ,
Ал, Абайдан Сөз қалды!

Күйзелгені-ай елімнің,
Сан сүрініп, сан құлап.
“Алтын, ақша – өмірдің
Мәні” – дейді. Сандырақ!
Өткен күннен бар-ау із,
(Байлық па екен бар мұрат?)
Алтыбақан, алауыз
Алашың түр абдырап...

Заты текті заңғарын,
Нұсқап едің тереңге.
“Өзі де рас Алланың
Сөзі де рас” – дегенде.

Ар-иманның шын нұрын,
Септігі жоқ себерге
Ұялады түрлі дін
Тиянағы жоқ елге...

Шайырыңның бағасы –
“Алтын тордың бұлбұлы”.
Шыңғырғанын қарашы
Шырқыраған шындығы.
Тыйылмаса таласы,
Тозады-ау жұрт бірлігі.
Ел мен билік арасы –
Күлембайдың тірлігі.

Тұра алмадың әртенбей,
Айналған соң өлеңге.
Қыран басың еңкеймей
Құзғын ұшқан төменге.
Зары бөлек заманда
Қорған болып сен елге,
Тамшы ойнады жанарда,
Қамшы ойнады төбеңде.

Кеміп айбар, айбыны
Бүлінбесін жұрт іші.
Сапырылын байлығы
Және баққан жылқысы
Заманына – адамы,
Қасқыры бар, түлкісі.
Жат арқаңнан қағады
Миығында күлкісі.

Өлең қалды артында
Ермек үшін жазбаған.
Жүректерді шарпуда
Жырдың оты маздаған.
Мынау аңғал халқында
Сабыр болсын аздаған.
Қолда елінді, нар тұлға
Өулиедей өз бабам!

ЖАЛҒЫЗ ТЕРЕК

Жаз жөк жаяр кілемін
қырмызы етіп,
Ертең қыс та келеді-ау
сүр күз өтіп.
Ескі жұртын қалаға көшкен елдің
Жалқы үй, жалғыз бәйтерек
түр күзетін.

Қанша заман төсінде арда белдің
Саясы еді сандаған саңлақ ердің.
Қуә қан мен теріне бұл бәйтерек
Өзін күткен бейкүнә, бағбан елдің.

Бұл аймаққа, көп болды,
нәр тамбады,
Жадау көкке жүдеу қарт
жаутандады.
Қорығаны ұрыдан жалғыз мәстек,
Оны да осы араға арқандады.

Қалың жұрты қалаға кетті, тынды.
Қайдан алсын қартқа да
жоқ күтімді.
Жасыл желек, жас өскін
көрінбейді,
Азын-аулақ ешкі-лақ жеп бітірді.

Еске салып кешегі күнін сыйлы,
Аймалаған болып жел қылымсиды.
Дала зарын боздатса дауыл тұрып,
Бұтақтары арса-арса ыңырсиды.

Еңсесі оқшау көрінген гүл абаттан
Тұлғалы еді.

Қандай күш тұралатқан?

Бұлақ көзі айналды бітелуге,

Жылғалардан қайыр жоқ

жылап аққан.

Төсін тұлнар тұяғы дүркіреткен,
Алып терек аңсайды

жұртын өткен,

Жас өскінге қараймын

жаным тоңып,

Қазан ұрмай, қар жаумай,

сұрқы кеткен.

Алып терек самұрық қанатындай,
Бағзы мұңын қозғаған

көрі ақындай.

Бұл ағашқа қарғалар қожа қазір,

Аулақ ұшса, адыра қалатындай.

Жаздың күні болатын мұң да төтті,
Салқын шықтан сүмбіле

сырға тақты.

Ұшақ ұшып барады дәл төбеде,

Елең қылмай жердегі

бір ноқатты...

ЖАРЫҚТЫҚ АУЫЛ ТҮНІ

Жарықтық ауылдағы
жаздың түні-ай!
Төгілген сиқырлы өуен,
саз бүрқырай.
Даңқы – аңыз, табындырған
нар далам-ай,
Қалқа қыз, сағындырған
наз күлкің-ай.

Жарықтық ауыл түні. Қасқа бұлақ.
Ай жатыр аққу төс бұлт
жастанып ап.
Отызда ойлы көзбен мұң шағамын
Өсері он сегіздің басқа бірақ.

Тағы да жаздың түні. Баяғы ауыл.
Дегендей: “Өр сәтімді аяла, үл!”
Балғын кез бар сырымды
көкке жайған,
Бұл шақтың неге екенін...
баяны ауыр...

Жаз түні. Бұйығы ауыл.
Бұрынғы қыр.
Жүзіне жұлдыздардың жүгірді нұр.
Сыр ашар қоңыраулы, күміс үнмен
Қыр асып кетті қайда
құлын ғұмыр.

Жарықтық жаздың түні.
Жұлдызды аспан.
Жыл ақты мойынды артқа
бұрғызбастан.

Қайран шақ, жүрегінді бір
қызға арнап,
Қызулы құшағыңды бір
қызға ашқан.

Ауылдың айлы түні.
Сол шабындық.
Талыққан күзетшідей сонша мүлгіп.
Еркелеп, еліктірмей, елең қылмай,
Еріксіз кірпіктерге моншақ ілдік.

Қайран түн қайталанбас,
қайтем енді,
Ол күнде су – арналы,
сай – терең-ді.
Жырақтан әлдеқалай кісінер деп,
Іздеймін құлынымды – Айтөбелді.

Жанға жай жаздың түні.
Сол бір мекен.
Сен кеше мол береке,
көл құрмет ең.
Ағайын көпті үдере, қалада әлде,
Түн нұрлы, таңы сенен
мөлдір ме екен?

Кеудеме күй қондырған
жаздың түні-ай.
Ғаламат сол күйдегі
саздың тілі-ай.
Көнсеңіз, жалғыз рет келсеңіз ед,
Он сегіз, жәудір жанар,
наз күлкің-ай.
Жарықтық жаздың түні-ай!

ЖЫР-ТАҒДЫР*(Қасым рухына)*

Көк бөрінің көкірегін емгенде,
Күй кешем деп ойлан па едім
шерменде.

Аласұрып өтеміз-ау өмірден
Өзімізді сыйғыза алмай шеңберге.

Домбырамның кілт үзілсе ішегі,
Әбіл-Қабыл майданының сұсы еді.
Ақын тағдыр нұсанаға іліксе
Ахиллестің өкшесі еске түседі.

Әлем аң-таң тасқа жазған
хатымды ап,
Деп көмейден жыр төгілді
лақылдап.
Көп күншілдің көзі, сөзі
шыжғырын,
Кеудесі, өне, бара жатыр
лапылдап.

Жалнағынан басып жалғыз
жалғанды,
Жыр оқыды ол күңіреніп
барларды.
Сайтандардың уын ішіп алданды,
Сайқалдардың құшағына арбалды.

Тірсегінен қиса да өмір тұзағы,
Ол тобырдың шырқын
күнде бұзады.

Елін сатқан опасызға ызалы,
Жерін сатқан отансызға ызалы.

Абайлардың патшалығы ғаламат,
Мағжан, Қасым, Мұқағали...

аралап,

Нұр көгінен қара жерге қарайды
Кеше ғана жанын жеген жаралап.

Өлең-өмір! Одан басқа жоқ шешім!
Кім керемет, тарих өзі екшесін.
Қатал қоғам кезеніп тұр садағын
Нысанаға ап Ахиллестің өкшесін...

ҮСТАЗҒА*(Ләззат Бәйішқылына)*

Байыпты толғам, байсалды лебіз,
Фибратыңнан сыр ұққам.
Нәзіктігі мен қайсарлығы егіз,
Шынарсың шында шыныққан.

Абайдан асқан ақын өткен бе?
Жасыта алмаған жау кегі.
Маздатып құйдың көкіректерге
Сол Хакім жаққан сәулені.

Жалтақтап жатқа жау іздемедің,
Жатса да заман құрықтап.
Абылайханды жауыз демедің,
Құнанбай атын ұлықтап.

Сезінген әлем, шартарап үнін,
Ақынның жүрек лүпілін
Тауындай асқақ Қарқаралының
Бекзада болмыс бітімің.

Қарағай, арша жұпар бұршігі,
Жаныңа тыныс болғандай.
Телегей-теңіз Мұхаңның сыры
Жадыңа жастан қонғандай.

Тамырыңда ойнан бір ағыс ұлы,
Сәттеріңде де ең шерлі
Тағдырдың талай сынағы, сыны
Еңкейте алмады еңсенді.

Өзін қайрайтын өзгеге күлмей,
Пейілі аққа көл ең сен.
Қыл мен қыбырды көзге де ілмей,
Биіктей берді өр еңсең.

Таза нұр – арың тұмаға тұнар,
Жақсыдан алдың жан емін.
Бойыңда Ұлжан ұлағаты бар,
Зердесі Зере әженің.

“Тірегің дара – Ел ана ғана,
Ерлікті ту ет жасымай!”
Қарқабат, Ұмай, Домалақ ана
Жебеген шығар осылай.

Аяулы ұстаз досымдай кей күн,
Өкемдей тіпті, қарашы!
Әлемге жар сан, осындай деймін
Ең ұлы елдің анасы!

ДЕПРЕССИЯ

Жүрек қысып,
Кетіп бара жатырмын түнекке ұшып.
Жатырқаған жалғанды жанарымда
Жазықсыз дір етті шық.

Қаным ұйып,
Айналамның бәрі мұң, бәрі күйік.
Бозторғай жыр шырылдап қона
алмай жүр
Бауыры, тәні күйіп.

Бас мәңгіріп,
Сырлы, сұлу сезімді жастандырып,
Мына жалған безерді бетін бермей,
Жанардан жас тамдырып.

Көңіл жүдеп,
Өксігендей шерте алмай
шерін жүрек.
Қара суық тоңдырды. Туган жердің
Аңсадым желін жібек.

Сана – тұман,
Тағы мұңнан айықпай таң атырам.
Қыран қиял қияға жете алмайды
Қайрылып қанатынан.

Кешір, Аллам!
Тек қиналған сәтімде есіме алғам...
Келеді деп қашанғы үміттенем
Ырыс нен несібе алдан.
Есіл арман...

САРҒАЙҒАН ПАРАҚТАР

Жастығымның жадымнан
өшпесі анық,
Жүруші едім басқа өрлен,
төске шауып.
Жатыр үйде сарғайған парақтарым
Жаркын кезді керемет еске салып.

Онда аппақ арманым көмкерілген,
Онда небір сырлардан зер төгілген.
Жатыр бәрі... досымның
асқақ жыры,
Менің нәзік лирикам ерке өрілген.

Сол парақтар... сарғайған
сағыныштар,
Ерке наздар, қуаныш,
жабығыстар...
Жайраң қағын бір бала
жүруші еді
Жақсылықтар жасауға
жаны құштар.

Сағынышты жолдарға
қараймын да,
Батқанымды байқамай
қалай мұңға,
Аңғал, аннақ күнімді іздеп кетем
Ақ кемемді жүздірген ақ айдынға.

Көше сұрғылт, көңілсіз қала мынау,
Көңіл терезесінде нала-қырау.

Сол сарғайған, жыртылған
парақтардай
Мен өзім де мүжіліп барамын-ау.

Кеудем толы жалын мен
күш еді асқақ,
(Рухым қашан тор бұзып,
кісен ашпақ?)
Қатал сырын өмірдің сездіргендей
Маңдайға өжім, шашыма ақ
түсе бастап...

Адам, тегі, бәрін де
жаста сүймек...
Кейін жүрер кеудесін
босқа сүйреп.
Қалың қауым қаумалап
жүруші еді,
Бұл күндері қалыпты дос та сиреп...

Қандай ғажап өн еді
“Қанатталды”!..
Жастық бағын іздеймін –
абатты өлгі.
Көзіме жас, көңілге мұң іркілер
Көрген сайын сарғайған
парақтарды.

МАЗМҰНЫ

“Еліне еркін еркелен өскен...”	3
Түнгі ауыл.....	4
“Өмір-теңіз...”	8
Тіршілік.....	9
Сығаныш.....	10
“Көлгір сөзге тым құмар көп пенде...”	11
Дауылпаз Қасымға.....	13
Қайран, достар!	16
Мен өзіңді.....	18
“Мен келемін ақындық жүк арқалап...”	20
Элегия.....	21
Күш.....	22
Қайда?.....	24
Қоңыр кеш.....	26
Түрлі-түсті өлем. Ақын.....	27
Түнгі Қарағанды.....	29
Періштенің тұзы жеңіл.....	30
Дауыс.....	31
“Айлар ақты, мұршасы жоқ аялға...”	32
Жұлдыздар.....	33
Алаш анатомиясы.....	35
“Ішім жылап қалды-ну менің...”	38
“Жүруші едім асқақ мінез, ирынмен...”	40
Біздің заман.....	41
Бас.....	43
Сен жетші, Муза!	45
Сен.....	47
Қанатты періште.....	49
Ғабегінің “Ұлпан” романы.....	51
Түнгі сыр.....	52
Көкірегіме құйылған көркем өн бе едің?....	54
Сөзім.....	56
“Тамылжып атқан...”	57
У мен был.....	58
Төттім менің.....	59
Асау сезім.....	61
Махамбетше.....	63
Алтын түс.....	65
“Сен неткен көрікті едің...”	66

Елең-алаң.....	67
“Жанымда ойнатқан от алау...”.....	69
Ән керек.....	70
Өлең.....	72
“Қыс...”.....	75
Ақындық пен Сұлулық.....	76
Ей, ақындар.....	78
Ұлылықпен үндесу.....	80
Жаз жайлап, қыс Қамқорды қыстайтұғын....	82
Елікке.....	84
Ауылыма кетем.....	85
Тұрмығимбет тұғыры.....	87
Балқаш.....	89
“Еңсем түссе, ескермей елдің жүгін...”.....	91
“Көңіліме лағыл жас тұнып...”.....	92
Өлде.....	93
Үміт дүниесі.....	94
Ашкөз жау алартқан көз.....	96
Қисым шыңы.....	98

Туған жер триптихі

Қарқаралы.....	100
Мен туған жер.....	102
Біздің ауыл.....	105
Зосбақтағы бирысқа.....	108
Аппақ өлең.....	110
Ана.....	112
Мағжанға.....	113
Шығыстың шәрбат таңы едің.....	115
Сен – арминым.....	116
Апам.....	117
Абайға.....	118
Жалғыз терек.....	121
Жарықтық ауыл түні.....	123
Жыр-тағдыр.....	125
Үстазға.....	127
Депрессия.....	129
Сарғайған парақтар.....	130
Сарарқа.....	132
Жұмбақ сыр.....	133

Қайрат Асқар

Дауыс

Сарапшысы — *Ұлжангис Зәуірбеков*
Техникалық сарапшысы, белгідеген және
беттеген — *Нүргүл Сейдахметова*

Теруге 25.03.11 жіберілді. Басуға 19.04.11 қол қойылды.
Қағазы офсеттік. Қаріп түрі "Тайме". Пішімі 84x90^{1/32}.
Офсеттік басылыс. Баспа табағы 8,5 б.т. Шартты баспа табағы
6,0. Тарауымы 2000 дана. Тансырыс №506. Келісімді баға.

ИБ № 5089

"Жалын баспасы" Жауапкершілігі шектеулі серіктестігі,
050009, Алматы қаласы, Абай даңғылы, 143/93-үй.
Тел.: (727) 394-36-40

ЖШС РПБК «Дәуір», 050009, Алматы қаласы,
Гагарин даңғылы, 93а. Тел.: 394-39-22, 394-39-34, 394-39-42.
E-mail: rpik-dauir81@mail.ru, rpik-dauir2@mail.ru

ISBN 978-601-7286-22-4

9

7 8 6 0 1 7 2 8 6 2 2 4

Қайрат Асқар

Г.А.Бөкетов атындағы ҚарМУ-дың

түлегі. 1995-жылы А.Құнанбаевтің 150 жыл-

дығына орай өткізілген облыстық ақындар мүшәйрасында

I-орын, 1996-жылы Ж.Жаббаровтың 150 жылдығына орай өткі-

зілген облыстық мүшәйрада II-орын, 1998-жылы «Шабдыт» фес-

тивкілінің лауреаты, 2007-жылы Балқаш қаласының 70 жыл-

дығына өткізілген облыстық мүшәйрасында II-орын, 2008-

жылы Т.Ізгілеуұлының 125 жылдығына арналған респуб-

ликалық жыр мүшәйрасында III-орын, 2008-жылы

Қараканды қаласында өткен мүшәйра-

сының II-орын иесі.

Жас толқын